

สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร

Environmental Management of Praya Monthatu Radsripijit School

จีระจันทร์ มุลตระกูล*

Jirachan Multrakul

* โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สังกัดกรุงเทพมหานคร

รับบทความ: 25 มกราคม 2564 แก้ไขบทความ: 28 มีนาคม 25634 ตอรับบทความ: 14 พฤษภาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการบริหาร กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 95 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับและแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ : ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the environmental management of Prayamonthataturadsripijit School Bangbon Didtrict Office under Bangkok Metropolitan Administration in 3 aspect : 1) ground and building 2) learning management, and 3) school administration. The sample group included 95 teachers. Data were collected using 5-point rating scale questionnaire and checklist and statistically analyzed in percentage, mean score, and standard deviation. The finding revealed that the environmental management of Prayamonthataturadsripijit School Bangbon Didtrict Office under Bangkok Metropolitan Administration was generally found at high level. After item analysis, all of them could be rated by mean score in descending order as follows: learning management, school administration and ground and building.

Keyword: Environmental Management Level

บทนำ

ในโลกปัจจุบันความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้ประเทศต่างๆมีการแข่งขันกันเพื่อสร้างประเทศให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ มีความมั่นคงและก้าวหน้าทันสมัยอารยประเทศและหนึ่งในการแข่งขันก็คือการพัฒนาการศึกษาโดยเน้นคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้พลเมืองของตนมีความรู้ความสามารถมีคุณภาพที่ดีและนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาประเทศจึงมีการปรับปรุงและสร้างกลยุทธ์ใหม่ๆในการพัฒนาการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคม ผู้เรียน ให้มีศักยภาพในการแข่งขัน ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติให้ก้าวหน้าทันโลกยิ่งขึ้นสำหรับประเทศไทยการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคนจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ แนวทาง กระบวนการและปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกด้านอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องมากขึ้น (กรมสามัญศึกษา.2545 : 3) จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อกระจายอำนาจการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายจิตใจความรู้ความสามารถทักษะการประกอบอาชีพและมีความมั่นคงในชีวิต โดยเล็งเห็นว่าคนเป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยจะต้องเข้าสู่ระบอบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง การศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างชาติ การให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆได้เต็มศักยภาพ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ว่า “การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อน การที่จะพัฒนาบุคคลนั้น ต้องด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา” กล่าวคือ การพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ (รุ่ง แก้วแดง. 2543 : 39)

โรงเรียนพระยามนธสุริยราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เปิดสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 เป็นต้นมา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานสูงอย่างต่อเนื่องตลอดมา พร้อมทั้งมีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนอบอุ่น น่าอยู่ น่าเรียนน่าศึกษาค้นคว้าและส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและการสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ การจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านการจัดการเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และด้านการจัดกิจกรรมมีอิสระในการจัดและอยู่ภายใต้กฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก จากสภาพดังกล่าวถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างความปลอดภัยดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการดำเนินการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอย่างแน่นอน เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดลักษณะการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานคือ อาหาร อากาศ ยารักษาโรคและทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ โดยเฉพาะปัจจุบันมนุษย์ได้เพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นส่งผลให้

สิ่งแวดล้อมไม่สามารถปรับสมดุลทางธรรมชาติได้ทัน จึงทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งศึกษา มีปัญหาเรื่องมลภาวะที่ใกล้ตัว เช่น ปัญหาอากาศเป็นพิษ ขยะ ซึ่งนับวันจะมีอันตรายมากขึ้นเรื่อยๆ ขยะยังมีจำนวนมากให้นักเรียนได้ช่วยกันเก็บกวาดทุกวัน ก็เนื่องมาจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่จำเป็นต้องมีการบริโภค กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้ในหลักสูตร โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมุ่งให้ผู้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์ไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ. 2535 : 26)

จากสภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตรสำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 125 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 95 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) จากการใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร 3 ด้านคือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการบริหาร

ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีการศึกษา 2554

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานครเพื่ออนุญาตและขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง แจกไปจำนวน 95 ฉบับ และเก็บด้วยตนเอง โดยแบบสอบถามได้กลับคืนมา จำนวน 95 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. เกณฑ์การแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยของสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน พระยามนธาตุราชศรีพิจิตร มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาดและบุญส่ง นิลแก้ว 2535: 23-24)
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันทุกด้าน โดยมีด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตรสำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

สภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่างมีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อสนองต่อแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 หมวด 4 (5) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทำให้โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเริ่มตั้งแต่ตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ สถานที่ บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น เพราะอาคารสถานที่เป็นสิ่งแรกที่ผู้มา

เยือนพบเห็นหากโรงเรียนมีการจัดตกแต่งให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามจะทำให้ผู้มาเยือนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนซึ่งกรมวิชาการ (2539 : 1)

จากสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตรสำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. **ด้านอาคารสถานที่** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ มีการปรับปรุงอาคารเรียน อาคารประกอบ ด้วยการทาสีใหม่ และปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) สำหรับเป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งภูมิทัศน์ของโรงเรียน เพื่อให้เป็นสถานที่ ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ เช่น สวนวิทยาศาสตร์ สวนเกษตรสาธิต เพราะผู้บริหารและครู เห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภูมิใจองงามได้อย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน อาคารประกอบ สถานที่ บริเวณ รวมทั้งบุคคลและอุปกรณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สงบ มณีแสง (2532 : 139)

2. **ด้านการจัดการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งดีและมีความสุขครูผู้สอนจึงมีการจัดการเรียนรู้โดยปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ด้วยการสอดแทรก อบรมสั่งสอนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมลงในเนื้อหาวิชาเสมอ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ บัวทอง (2541 : 135)

3. **ด้านการบริหาร** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้มีการจัดระบบงานของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทุกๆด้าน โดยมีการจัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนนอกจากนี้ยังได้มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ อีกทั้งผู้บริหารเห็นความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้บุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข ทำให้ประสิทธิภาพของงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดต่างๆ ย่อมทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาที่หลากหลายสำหรับการตัดสินใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมากขึ้น เป็นกลไกในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าเพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2538:322)

บรรณานุกรม

โกวิท มัชฌิมา. (2550). การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์
เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ดำรง อ่อนน่วม. (2543). การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานครวิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นัฐญาพร ดุซดี. (2545). การศึกษาสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.